

Spetterende happening

voor jongeren met een taalstoornis

Met busladingen komen ze aan in theater De Flint in Amersfoort. Uit Groningen, Rotterdam en Eindhoven. Zevenhonderd jongeren en kinderen met een taalstoornis. Allemaal hebben ze zich aangemeld voor SpraakSaam, allemaal hebben ze er zin in. Geen wonder. Voor het eerst in de geschiedenis is er een evenement speciaal voor hén. Met een theatervoorstelling, een film, gedichten, een coole rapper en handige tools. ‘Eindelijk heb ik eens plezier van mijn taalstoornis!’

In Nederland hebben zo’n 60.000 jongeren in de leeftijd van 10 - 25 jaar een taalontwikkelingsstoornis, ook wel TOS genoemd. De oorzaak kan aangeboren zijn, maar is vaak ook onbekend. Onderzoek naar deze beperking staat nog in de kinderschoenen. “Een taalontwikkelingsstoornis is bij iedereen anders”, legt Jet Isarin uit. Zij is initiatiefnemer van SpraakSaam en senioronderzoeker/filosoof bij Kentalis. “De een heeft vooral moeite met het begrijpen van taal. De ander kan moeilijk woorden vinden voor wat hij wil zeggen. Soms is het een combinatie van deze problemen.”

Empowerment

“De gevolgen zijn ingrijpend”, vervolgt Jet Isarin. “Jongeren met een taalontwikkelingsstoornis voelen zich vaak buitengesloten, gefrustreerd en overvraagd. Vaak ontbreekt de erkenning en herkenning die ze nodig hebben om zich persoonlijk te ontwikkelen. En juist omdat ze minder taal hebben, minder begrijpen en minder begrepen worden, zijn ze ook veel minder zichtbaar in de sociale en virtuele wereld van mail, MSN, Hyves en Facebook. Daarom is in 2010 het project SpraakSaam gestart. Dit project biedt jongeren een platform om lotgenoten te ontmoeten, elkaar te stimuleren en communicatief redzamer te worden. Het evenement SpraakSaam vormt de afsluiting van dit project. Doel is ook om landelijk meer bekendheid te geven aan taalontwikkelingsstoornissen, meer begrip hiervoor te kweken en om jongeren uit héél Nederland bij elkaar te brengen om ervaringen met elkaar te delen.”

Anders

“Hebben jullie er een beetje zin in?” “Jáááááá!” Regisseur Minnekus de Groot van toneelgroep Het Lage Licht

is een meester in het bespelen van de zaal. En de kinderen reageren op alles. Als SpraakSaam-jongeren Selma & Meike vertellen over SpraakSaam en het belang van lot-en bondgenotencontact klinken instemmende geluiden. Op de vraag wat de kinderen van hun taalstoornis vinden, schieten vele handen omhoog. “Door mijn taalontwikkelingsstoornis voel ik me anders dan anderen.” Of: “Bij voetballen kan ik niet uit mijn woorden komen. Super lastig”. Voor aanvang van de theatervoorstelling *Alex en de ridder* moeten de telefoons uit. “Duh, ik word tóch nooit gebeld.” Zelfspot is deze jongeren niet vreemd.

De sleutel

Alex is het verhaal van een jongen met TOS. Hij gaat samen met de ridder op zoek naar de koningin in de Blauwe Bergen. Zij kan hem de sleutel geven waarmee hij al zijn problemen kan oplossen. Onderweg moet hij allerlei obstakels overwinnen. Een heks die veel te snel praat en allemaal moeilijke woorden gebruikt. Een driekoppige draak waarvan de koppen allemaal door elkaar praten. Een reus voor wie hij een moeilijke brief moet voorlezen. Gaandeweg krijg Alex meer zelfvertrouwen. De zaal joelt, klapt, lacht, huivert en moedigt aan. Iedereen leeft mee. Als Alex uiteindelijk de koningin vindt en de sleutel krijgt, breekt een daverend applaus los. “Ik wil ook zo’n sleutel”, wordt er vanuit de zaal geroepen.

Geen geduld

“Heel mooi en herkenbaar”, luidt het oordeel van SpraakSaam-jongeren Arancha, Meike en Bilal over de voorstelling. “Ik maak op school regelmatig mee dat medeleerlingen en docenten te snel praten en moeilijke woorden gebruiken”, vertelt Arancha. “Leeftijdgenoten hebben

Landelijk
evenement
'SpraakSaam' maakt
taalstoornissen
bespreekbaar.

Foto: Frank Maljpaard

meestal geen idee wat een taalontwikkelingsstoornis is. Dat vind ik ook het grootste probleem. Dankzij de SpraakSaam-bijeenkomsten heb ik meer vrienden gemaakt. Ook heb ik geleerd om beter met mijn beperking om te gaan en andere duidelijk te maken hoe ze rekening met mij kunnen houden." "Punt is wel dat mensen daar vaak geen geduld hebben voor hebben", vult Meike aan. Als ik zeg dat ik iets niet begrijp, hoor ik regelmatig: "Laat maar zitten." Over TOS-rapper Najib Rahmouni - zonnebril, petje, coole jeans en hagelwitte sneakers - die later in het programma optreedt, zijn de meningen verdeeld. Sommigen vinden hem vet cool. Maar er zijn ook kinderen die hem niet konden verstaan en minder enthousiast zijn.

Hulpmiddelen

Tijdens SpraakSaam worden ook een paar praktische hulpmiddelen gelanceerd: het boek *Spraaktaal, gids voor jongeren met een taalstoornis* en de Com-Pas. *Spraaktaal* is geschreven door Jet Isarin en bevat veel handige informatie over de manier waarop je met jongeren over hun ervaringen, gedachten en gevoelens kunt praten. De Com-Pas is een idee van Ingrid van Doorn en Jeannette Wieten van Kentalis Ambulante Zorg Utrecht. "We merkten tijdens contacten met jongeren en ouders dat er behoefte was aan een hulpmiddel om lastige communicatiesituaties beter aan te kunnen. Zo is het kaartje voor in de portemonnee en de app voor op de telefoon ontstaan. Daarmee kunnen jongeren met TOS zich redden als ze even vastlopen. Op de

voorkant staat informatie over wat er met de jongere aan de hand is. Op de achterkant hoe je met hem/haar kunt omgaan. Langzaam praten bijvoorbeeld. Of geen moeilijke woorden gebruiken. Het mooie is dat je de Com-Pas via de gelijknamige website zelf kunt aanmaken en bestellen."

Doorgaan

Na afloop wordt er nog wat nagepraat. Wat nemen de jongeren mee van deze dag? Een meisje vat het heel mooi samen: "Dankzij SpraakSaam heb ik nieuwe vrienden gemaakt. Het doet zo goed om te praten met andere kinderen die hetzelfde hebben als jij. Je bent niet de enige, je mag je laten zien en je kunt leren van elkaars ervaringen. Het maakt je sterker. Daarom moet SpraakSaam ook blijven." Dat vindt Jet Isarin ook. "Bij de invoering van het Passend Onderwijs in 2014, dreigen veel jongeren met een taalontwikkelingsstoornis in het reguliere onderwijs terecht te komen. Om zich daar staande te houden is een forum voor (h)erkenning noodzakelijker dan ooit. We gaan daarom in meer regio's SpraakSaam-bijeenkomsten aanbieden. En we bekijken hoe we deze bijeenkomsten als vast onderdeel kunnen integreren in het cluster 2-onderwijs. Dat het werkt, bewijst ook deze dag. SpraakSaam-jongeren die een paar jaar geleden nog verlegen en teruggetrokken waren, stonden vandaag op het podium om voor een zaal van 700 man over hun beperking te praten. Petje af!"

JOKE VAN DER LEIJ